L´Arxiu Històric Provincial i els drets adquirits - Mediterráneo - 05/02/2017

La ventana de la UJI

L'Arxiu Històric Provincial i els drets adquirits

ROSA Monlleó Peris*



Encara que no siga creïble, en tota Espanya, l'única província que no té Arxiu Històric Provincial és la de Castelló, i encara que parega impossible, ja fa més de 20 anys que estem reivindicant un immoble per a l'Arxiu Històric Provincial. La seua documentació s'ha ubicat provisionalment, des de 1989, en la Biblioteca Pública Rafalafena, amb unes condicions penoses, donat que la quantitat més gran de documents estan dipositats en el soterrani de la biblioteca, exposats a la humitat i a que vinga una pluja mediterrània i s'inunde aquest soterrani, enduient-se part de la història dels nostres pobles. En els últims anys no s'han pogut traslladar documents de les Delegacions d'Hisenda, Agricultura i Obres Públiques perquè ja està al màxim de la seua capacitat. Hi ha que afegir, que en els anys de la crisi van prescindir de dos contractats i els investigadors/res tenen que concertar amb la bibliotecària –tampoc hi ha ninguna arxiver o arxivera– quan deuen de consultar algun document. En agost, l'arxiu resta tancat per a la consulta.

Queda patent que la situació que estem descrivint és prou tercermundista i deprimient, no obstant això, no li lleva importància a l'Arxiu, que té documents valuosíssims com protocols notarials; documents antics del segle XIII de la Cartoixa de Vall de Crist, documentació relativa a les desamortitzacions del segle XIX en Castelló, de la Gerència Territorial del Cadastre de tots els pobles de la província, fons de les Delegacions de Treball, Educació i Cultura, Indústria, Comerç e Informació i Turisme. En especial, per als que estudiem períodes relacionats amb la Memòria Històrica, contem amb un llibre d'associacions que es van formar a tots els pobles de Castelló en 1936, a l'inici de la Guerra Civil, on s'indica els objectius de la societat i els noms dels qui composen l'òrgan directiu, etc. Però si arriscat és el destí dels documents corresponents a l'Arxiu Històric Provincial de Castelló, més tortuosa és la seua història. Aquest va ser creat l'any 1968 i passà a ser gestionat per la Generalitat Valenciana des de 1983. Com hem dit abans, l'any 1989 va ser traslladat a la Biblioteca de Rafalafena i després de 21 anys d'espera per aconseguir un edifici on ubicar definitivament la documentació provincial, el Ministeri d'Economia i Hisenda, en data 4 de maig de 2010, acceptà la donació que fa la Diputació de Castelló de l'immoble a la Administració General de l'Estat i que correspon a l'antic edifici de Químiques del Col·legi Universitari. Després de quatre anys, en els pressupostos generals de 2014 es van donar 12 milions d'euros per a la licitació i inici de les obres. L'any 2015 l'arquitecte tècnic ja va començar els projectes d'adequació de l'edifici a Arxiu i estava previst que s'acabessin les obres l'any 2018.

Però des de juny de 2016 van començar a aparèixer notícies en premsa que des de la Conselleria d'Educació, Recerca, Cultura i Esports es pretenia canviar la seu de l'Arxiu Històric Provincial per ampliar el col·legi de primària Vicent Marzá. En conèixer aquestes notícies alarmants que deixaven l'Arxiu Històric Provincial de Castelló sense seu i sense respectar els drets adquirits després de més de vint anys, els col·lectius d'historiadors i arxivers es van mobilitzar i van demanar entrevistar-se amb el conseller **Vicent Marzá**, la resposta des del seu gabinet de premsa al mes de novembre va ser que estava molt ocupat i que ens entrevistariem amb la directora general de Cultura i Patrimoni, **Carmen Amoraga**. A dia d'avui encara seguim esperant que se'ns convoque.

Mentrestant, apareixien notícies a finals de novembre en premsa (**Mediterráneo**, 2016/11/29) sobre que el conseller **Vicent Marzá** havia sol·licitat una reunió d'urgència al ministre del mateix ram, **Íñigo Méndez de Vigo**, per a demanar la permuta de l'edifici de l'Arxiu. Al gener d'aquest any (**Levante,** 2017/01/14) ja es difon que el conseller **Vicent Marzá** ha realitzat una reunió a Madrid amb el secretari d'Estat de Cultura, **Fernando Benzo**, per dur a terme la permuta de l'edifici de l'antic Col·legi Universitari de Castelló amb un col·legi d'educació primària, mentre que a l'Arxiu se li assignaria un solar.

Els polítics es deuen a les peticions del ciutadans/es... No es pot actuar afavorint a uns col·lectius i ignorant a altres

En massa ocasions els polítics no tenen en compte la opinió i les propostes dels investigadors i professionals a l'hora de decidir sobre una problemàtica, però en aquest cas que tractem tampoc s'han respectat els drets adquirits per l'Arxiu Històric Provincial de Castelló des de 2010, en què se li assignà edifici, i des de 2014, va rebre 12 millions dels pressupostos generals de l'Estat. Els polítics es deuen a les peticions de tots els ciutadans i ciutadanes, la seua obligació és consultar sobre els drets adquirits quan pugen al poder i inicien la gestió pública. No es pot actuar afavorint a uns col·lectius i ignorant a d'altres. Aquesta manera de gestionar no és pròpia de les cultures democràtiques que ens envolten, recorden més a les cultures dictatorials.

Davant d'aquesta situació tan injusta que estem patint, em ve a la memòria aquella frase que va pronunciar el president de Xecoslovàquia, **Edward Benes**: «Han decidit sobre nosaltres, sense nosaltres» quan en el Tractat de Munich del 30 de setembre de 1938 **Adolf Hitler** va aconseguir que el territori dels Sudetes –ertanyent a Xecoslovàquia.. s'incorporara a Alemanya, amb el vist i plau del president francés, Eduard Daladier, el premier anglés, **Neville Chamberlain** i **Benito Mussolini**. ≡

***Directora del Centre de Documentació de la Memòria Històrica de l'UJI**